

دیدگاه استاد مهدی حائری یزدی درباره برهان وجودی در فلسفه غرب

علی افزلی*

چکیده

دکتر مهدی حائری از جمله فیلسوفان مسلمانی است که برهان وجودی را معتبر می‌داند. وی تقریر آنسلم را قبول دارد اما تقریر دکارت را نمی‌پذیرد و انتقادات گوناگونی به آن وارد می‌کند، مانند اینکه دکارت، ذات و ماهیت خدا را مغایر با وجود او می‌داند؛ در حالی که ماهیت خدا عین وجود او است. همچنین دکارت ضرورت وجود، برای خدا را همانند ضرورت‌های ریاضی دانسته است. این مقایسه درست نیست زیرا ضرورت‌های ریاضی، وجود موضوعات آنها را ثابت نمی‌کند؛ اما ضرورت وجود برای خدا، وجود او را اثبات می‌کند. توماس آکوئیناس نیز برهان آنسلم را نادرست دانسته است زیرا برهان آنسلم وجود خدا را بدیهی می‌داند، ولی چون ما ذات خدا را نمی‌شناسیم، وجود او ذاتاً بدیهی است اما برای ما بدیهی نیست. دکتر حائری این انتقادات را وارد نمی‌داند و به آنها پاسخ می‌گوید و برخلاف آکوئیناس عقیده دارد که اولاً قضایای بدیهی یک نوع‌اند نه دو نوع، و ثانیاً برای صحت برهان آنسلم، شناخت ذات خدا لازم نیست بلکه فهمیدن تعریف لفظی واژه خدا کافی است. افزون بر این، استاد حائری برخی انتقادات کانت را نه به تقریر آنسلم بلکه به تقریر دکارت وارد می‌داند. این مقاله به معرفی نظرات دکتر حائری درباره تقریرهای آنسلم و دکارت و انتقادات آکوئیناس و کانت به این برهان اختصاص دارد.

واژه‌های کلیدی: خدا، برهان وجودی، مهدی حائری یزدی، آنسلم، دکارت، آکوئیناس، کانت، فلسفه تطبیقی.

Haeri Yazdi's view of the Ontological Argument in Western Philosophy

Ali Afzali*

Dr. Mahdi Haeri is one of Muslim philosophers that considers ontological argument as a valid one. He accepts Anselm's argument but rejects Descartes and Severely criticises it. One of his arguments is against Descartes belief that God's essence is different from His existence, the other is against taking God's necessity of existence on a par with the necessity of mathematical truths, while the necessity of God's existence does prove the existence of God. Also, Aquinas considers Anselm's argument invalid, for Anselm believes the existence of God is self evident, but since we don't know the essence of God, His existence is evident in itself, but is not evident for us. Dr. Haeri thinks that this argument is invalid and argues that it isn't true and replies to that. He argues that first evident propositions are of one kind, not two kinds and secondly for validity of Anselm's argument, we don't need to know the essence of God, but understanding the verbal definition is sufficient. Dr. Haeri agrees to some of the Kant's criticisms of Deascartes, but not of Anselm. This article deals with Dr. Haeri's views on Anselm's and Descartes' argument, and Aquinas' and Kant's criticisms of the ontological argument.

Keywords: God, ontological argument, Mahdi Haeri Yazdi, Anselm, Descartes, Aquinas, Kant, Comparative philosophy

* Associate Professor, Iranian Institute of Philosophy